

ဒံခွင်ဘုံအုပ် သုံးထိုင်သုံးက လာအသိနှင့်ကိမ်းမှီနံ့ဒီးန့လီ။ သဝီလာတံခိတ်တံဂါအဘူးတဖင် ဆာကတီခဲအံ ကဘဉ်မနီဒီး ဆုတံဖိတ်လံတံလိတ်ဘဉ်တဖင်လဒံခွင်ဘုံအုပ်သုံးကလာသိအဂီန့လီ။^၆

လာတံဂုဏ်ကျးစာဒီးသဒါလီအဝဲသ့အနီကစာသးလာတံမအာမာသိတဖင်အံအဂီ၊ သဝီတနီ ဟးထိုင်ကွံင်လဲလဲထံပာသဝီန့လီ။ ဝဲလါအိးကထိဘဉ် ၁၅သိဒီးဘုသိ ၂၀၀၈နံန့ သဝီဖိ ၂၉ဒီး ၄၃ ဂါ ဟးထိုင်ကွံင်လဲလဲထံပာသဝီဒီးသိးကဟဲအိတ်ကဖ ဝဲ လာပာပုလီအိတ်ကမံဖိအဲကဝီလာအအိတ်သ့လီအသးဝဲသ့ကွဲကျိကါခိတ်ဘူးဒီးကွီတ်တံဂါဆါန့လီ။^၇

ပုသဝီဖိလဲလဲအိတ်ဝဲလါပာဟဲကဝီတဖင်ဒီး တံခိတ်တံပာသဝီတဖင်စုကိး ဘဉ်တံမအုဉ်အဝဲသ့လါ ကဘဉ်ဟံတံကွံင်အ သဝီ ဝဲလါယု ၂၀၀၉နံန့ ဝဲနအဖဒီးဒံခွင်ဘုံအုပ်သုံးဖိတဖင် ဟံဖိတ်ထိုင်အသးထိုင်ဒုးထိဒါဝဲ ခွင်အိတ်အိတ်လါအုဉ်သးကု(၇)သးက လာသေဖျာဉ် ဝဲပုအုဉ်ကီရုဉ်ပုန့လီ။^၈ လာတံန့အယိ လာပာဟဲကဝီသဝီဖိအါန့ ၃,၀၀၀ ဂါလုန့ဝဲဒင် ဆုဉ်ကွီတ်တံ ဂါပုန့လီ။^၉ ဘဉ်ဆဉ်ဟံန့(၅)န့လါတံမအုဉ်ဟးထိုင်လါကလီလုလါအပုကွံင်န့ဆါတံလီအသးလါကကုလီကဒါ ကုဒီးသ့ထိုင်ကုအဒါးအလီတဖင်န့လီ။

ဝဲလါမု ၂၀၁၀နံန့ ဟံန့လါအဟဲကုအိတ်သ့လီအသးဝဲကလီလုသဝီတဖင် တံမအုဉ်ကဒီးအဝဲသ့အသိတဘျီလါက ဘဉ်သးလီသးကျဲအထံပာသဝီန့လီ။ တံကလုန့ဘဉ်တံဟ့ဉ်လီအီလါ စါဖါလုခိတ် မှီထံပာသးကလာတစိတ်လါသးက လါခိတ်ဒီးခံဂါတဂါမှီစါအါခိတ်န့လီ။ စါဖါလုခိတ်ဒီးစါအါခိတ်န့အိတ်လါသးကျဲခိတ်မိလုဂါတံပဖိလဲဒီးအဝဲသ့ဝဲသဝီဖိ လါတံကဘဉ်သးလီသးကျဲတံကလုအံဟဲလဲဒင်လီလါလါဒံခွင်ဘုံအုပ်သုံးက(၉၉၉)သးကုခိတ်စါဖါန့အိတ်န့လီ။

ဝဲလါမု ၂၅သိ ၂၀၁၀နံန့ ဒံခွင်ဘုံအုပ်ဒီးခွင်အိတ်အိတ်လဲအုဉ်သးဖိတဖင် တံဒုးလိတ်သးအိတ်ထိုင်ဝဲထံပာဒီး ကလီလုသဝီအ ဘဉ်စါန့လီ။ ထံပာဒီးကလီလုန့အိတ်စါစုလိတ်အသးကအိတ်ဒင်ထဲ ၃၀ တု ၄၀ မံးနံးကျဲန့လီ။ ဒီးတံဒုးအံဝဲအလီခံန့ ဒံခွင်ဘုံအုပ်သးဖိတဖင်လဲဒင် ၈၈မမတထံမုတမုခံထံ လါလုသိအတီပုဖါခိတ်လါကိးမှီဖါဒီးန့လီ။ ဒံခွင်ဘုံ အုဉ်သးဖိတဖင် တံကလီလုသဝီဖိတဖင်လါကဘဉ်သးလီသးကျဲအသိတဘျီန့လီ။ ဒီးသဝီဖိတဖင်မှီတသးလီသးကျဲဘဉ်ဒီး ဝဲ အဝဲသ့ခးလီကျိဒီးအါကျိသ့မှီလါတံလါသဝီပုဒီး မှီဘဉ်ဒီးမှီတမု မှီဘဉ်သံသဝီဖိတဖင်န့အဝဲသ့တဟံးမုဒါဘဉ်န့ လီ။ တံဟ့ဉ်ပလီအံဒီးသိးလိတ်အသးဒီး တံဟ့ဉ်ပလီအလိတ်တံကလု ဝဲဒံခွင်ဘုံအုပ်ဟ့ဉ်လဲ ဝဲလါအိးကထိဘဉ် ၂၀၀၈နံန့ လါအဒုးသ့ညါသဝီဖိတဖင်လါတဘဉ်ဆဲးကျိးမှီတမုဆိတ်ထွဲမာစါ ခွင်အိတ်အိတ်လဲအုဉ်သးဖိတဖင် ဒီးန့ထံသဝီဖိမှီဘဉ်ဒီးလါ ဒံခွင် ဘုံအုပ်ဒီးခွင်အိတ်အိတ်လဲအုဉ်တံသဘဉ်သဘဉ်လါအပုန့ဒံခွင်ဘုံအုပ်တဟံးမုဒါနီတမံဘဉ်န့လီ။^{၁၀}

ဝဲလါမု ၂၉သိ ၂၀၁၀နံန့ န့ထံသဝီဖိဟံန့ယံဒုဉ်ဝဲကလီလုသဝီကဘဉ်သးလီသးကျဲအထံပာသဝီန့လီ။ ဝဲ ၁၂း၃၀မှီထုဉ်ယါ ဆါကတီလါမု ၃၁သိ ၂၀၁၀နံန့ ဒံခွင်ဘုံအုပ်သးဖိကအိတ် ၁၀ဂါလါဒံခွင်ဘုံအုပ်သးကု(၉၉၉) သးရုဉ်ဒီးသဒါလါဘဉ်တံ တံခိတ်ရိတ်ခဲအါလါစါဖါလုခိတ်န့လီဒီးခွင်အုထိုင်ကွံင်ဟံန့လါတံကုသ့ထိုင်အါဝဲကလီလုသဝီပုတဖင်န့လီ။

ဒံခွင်အုပ်အုပ်ကွံင်ပုပုလာတံကစိတ်ဖိလါအဒိကန ဝီပျံတံကစိတ်ဖိတံတြါကီဆဉ်ပုတဂါဟံဖျါထိုင်ဝဲအသိး စါဖါလုခိတ်ဆဲး ကျိးဝဲဒင်သးကျဲခိတ်မိလုဂါဒီး ဟံဖျါဝဲလါ အဝဲခွင်အုထိုင်ကွံင်သဝီပုဟံတဖင်ဒီးဒီးလီစုကိးမှီပိလါသဝီပုန့လီ။ ခွင်အုပ် အုပ်ကွံင်မနီ တံဂါအဂါတဖင်ဟံဖျါထိုင်စုကိးဝဲလါ သဝီဖိ ဝဲထံပာသဝီပုတဖင်တံဟ့ဉ်ပလီအဝဲသ့လါ တဘဉ်ဟဲကုထိုင်ကု အုကလီလုသဝီဘဉ် ခိဖျိတံဒီးလီမှီပိလါဟံတံကဝီပုအယိန့လီ။ တံသုမှီပိလါတံဖိဂါပာယံကမုဒုထံသဝီဖိတံသး ဆုဉ်လီကျဲဝဲအလီခံန့ခွင်အုပ်အုပ်ကွံင်မနီမာယါဟဲလါအပုကွံင်အိတ်စုကိးန့လီ။ အဒိ-ဝဲလါယနုအါရု ၁၅သိဒီး၁၆သိ ၂၀၀၉နံန့ ဒံခွင်ဘုံအုပ်သးဖိဖိန့သဝီဖိ ၂၀ ဂါဝဲအဝဲသ့အဂုဏ်ကျးစါဟးထိုင်ကွံင်လဲထံပာသဝီ ဒီး ကဘဉ်ကုဝဲကျဲလါကါ ကျဲမှီခိတ်လါသးဖိတဖင်သမံသမိးဘဉ်ဝဲညိတဖင်ခိဖျိကျဲလါပုလဲကျဲတဖင်န့တံဒီးလီဟံမှီပိအိတ်အယိန့လီ။^{၁၁}

^၆ တံမအုဉ်မာစိးလီတံလီဆဲးဘဉ်သးဒံခွင်ဘုံအုပ်သးထိုင်သးကလာထံပာသဝီန့ကွဲကျဲခွင်အုပ်အုပ်ကွံင်လါအိးကထိဘဉ် ၂၀၀၈နံန့.

^၇ ခွင်အုပ်အုပ်ကွံင်, လါအိးကထိဘဉ် ၂၀၀၈နံန့ တံဟံဖျါ.

^၈ လါကသုညါအါထိုင်တံဂါဘဉ်သးတံဟံထိုင်ကွံင်လါ လါပာဟဲဒီးတံခိတ်တံဟံ ခိဖျိတံထိုင်ဒုးရဲပုဖျါဒီးဘဉ်ထွဲတံဟံးန့အုဉ်တံ ဘျူး တံဖိတ်န့ ကွဲမံ “နအဖ ဒီးဒံခွင်ဘုံအုပ်အတံထိုင်ဒုးလီခံကတံဖါလါပာဟဲဒီးပုဘဉ်ကီဘဉ်ခဲအသိဖဲတံထိုင်ကီပု” ခွင်အုပ်အုပ်ကွံင်လါယု ၂၀၀၉နံန့.

^၉ “တံမအာမာသိဖိဖိအံကီရုဉ်ပု, တံဘဉ်တံဘာတအိတ်လါကီကွံင်တံပုထံသးဒုဒီးအိတ်ထိုင်လါပုဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဖိထိုင်စိတ်ယဉ်” ခွင်အုပ်အုပ်ကွံင်, လါခဲးပထ ဘဉ် ၂၀၀၉နံန့. လါဒဲကဝီဖိတဖင်ကဘဉ်သ့အကျိးအကျဲလါတံလီဆဲးအဂီကွဲမံ “Functionally Refoulement: Camps in Tha Song Yang District abandoned as refugees bow to pressure,” KHRG, April 2010.

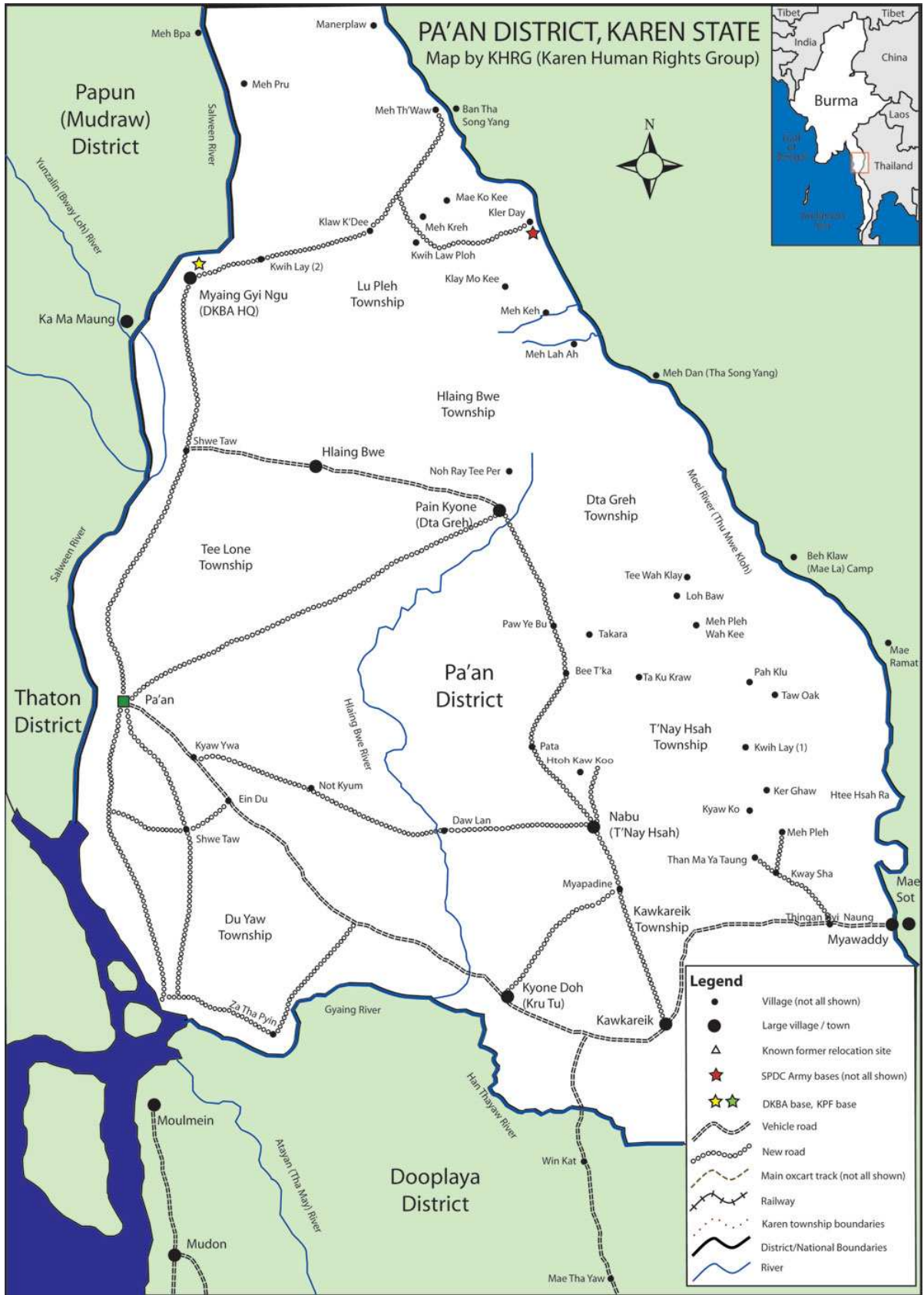
^{၁၀} ခွင်အုပ်အုပ်ကွံင်, လါအိးကထိဘဉ် ၂၀၀၈နံန့ တံဟံဖျါ.

^{၁၁} ဘဉ်သးတံဂါလီတံလီဆဲးလါ မှီပိတြီဃာသဝီဖိကသုပုဖျါအသးအဂုဒါလဲန့, ကွဲမံ “ဒံခွင်ဘုံအုပ်ဒီးခွင်အိတ်အိတ်လဲအုဉ်အတံသဘဉ်သ ဘဉ် ဝဲဒ ပုဉ် ယံဒီးဖိအံကီရုဉ်ပုဒုးအိတ်ထိုင်တံဘဉ်တံဘာအတံဂါကီ” ခွင်အုပ်အုပ်ကွံင်, လါဖျါတြီဃာအါရု ၂၀၀၉နံန့.

ဟံၣ်ဖိယိဖိလၢတၢ်မၤဆူၣ်သးလီၤသးကျဲဆူၣ်ထံပၤသဝိတဖၣ်, ကတီၢ်ခဲအံၤ ကွၢ်ဆၢမဲၣ်ဘၣ် ဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် နးနး ကျၢၤကျၢၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၢ်အယိ ဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ် အဲၣ်ဒီးက့ၢ်ထီၣ်ဆူၣ်အတၢ်မၤအိၣ်အလီၢ်အကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်ပၤဝဲဖဲအဘူးဒီး ကလီၤလုၢ်သဝိဘၣ်ဆၣ်ဒီးကမၤဝဲဒ်န့ၣ်တသ့ဘၣ်ခိဖျိတၢ်မၤပံးတၢ်လၢတၢ်က့ၢ်လၢထံပၤသဝိပူၤအယိန့ၣ်လီၤ. ဒီးအါန့ၣ်အန့ၢ်တၢ်ဘၣ် ပျံၤမ့ၣ်ပီၤလၢအန့ၢ်အသဝိလီၤလံၤဟီၣ်ကဝီၤပူၤအံၤတြီယာ်အဝဲသ့ၣ်လၢကက့ၢ်ဆူၣ်အတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အလီၢ်အကျဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤ ထံပၤသဝိန့ၣ်ကထီၣ်သဝိဖးဒ်လံၤဒီးပုၤသဝိဖိထူလံၤဖိတဖၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်လၢအဂ့ၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်ပၤဝဲ ဝဲလံၤဒီးလၢပုၤဟဲတုၤသီတဖၣ်အဂီၢ် ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်တအိၣ်လၢလၢကဖံးအိၣ်မၤအိၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ဆၣ် လၢ ယူၤမ့ၢ်လၢလၢမူခိၣ်စးထီၣ်စူၤအလၢဒီးလၢတၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်အတၢ်လဲၤတရံးအသးအဆၢကတီၢ်တလၢလံၤဒီးမူၤဖိတၢ်စူၤန့ၣ်သဝိဖိတ ဖၣ်ကဖဲဒီးဒီးဒွဲၣ်ဒုးအသီတဘျီအဂီၢ်ကထီၣ်အသးတသ့လၢဘၣ်ခိဖျိတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအကါဒိၣ်န့ၣ်တလၢကွံၣ်ဝဲဒ်လံၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးပုၤ မၤဝဲဖိ လၢအဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဟံၣ်ဖိယိဖိလၢ တၢ်အိၣ်လၢအမၤန့ၢ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်, တၢ်ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီ လီၤဘီလီၢ်မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ယးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဘၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂၤလၢအဘၣ်ထွဲဒ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ် အမၤဘၣ်ဒိဖူသဝိဖိဖဲဖၣ်အုၣ်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤန့ၣ်, ကွၢ်ဖဲ ခုၣ်အုၣ်အုၣ်ကွံၣ် လံာ်တၢ် ဟံၣ်ဖျိတၢ်ကစီၣ်လၢတၢ်ရၢၣ်လီၤအိၣ်လံာ်တဖၣ်အသးန့ၣ်သ့လီၤ.

- တၢ်ယုဆူၣ်ယုစးဒီးတၢ်ထၢဆူၣ်သးလၢဒ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်တၢ်ပၤဖိလၢဖဲဖၣ်အုၣ်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤ (လၢယုၤ ၂၀၀၉န့ၣ်)
- နအဖဒီးဒ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ် အတၢ်ထီၣ်ဒုးလီၢ်ခံကတၢ် ဝဲလၢၢ်ပၤဟၢဒီးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲအသီ ဝဲကွီၢ်တဲၣ်ကီၢ်ပူၤ (လၢယုၤ ၂၀၀၉န့ၣ်)
- သဝိဖိအါန့ၢ်ဒီး ၃၀၀၀၀၇ ယုၤထီၣ်ဆူၣ်ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ် ခိဖျိဒ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်ဒီးနအဖအတၢ်ထီၣ်ဒုး (လၢယုၤ ၂၀၀၉န့ၣ်)
- သဝိဖိအါန့ၢ်ဒီး ၇၀၀၀၇ ယုၤယီၤဆူၣ်ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ် ခိဖျိဒ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်ဒီးနအဖအတၢ်ထီၣ်ဒုးခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်လံာ်အုၣ်တၢ်လီၢ်ဒီး ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိဒ်ကဝီၤလၢဖၣ်အုၣ်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤ (လၢယုၤ ၂၀၀၉န့ၣ်)
- နအဖဒီးခိၣ်ဖၢၣ်ဘီအတၢ်ထီၣ်ဒုး, တၢ်ထၢသး ဒီးသဝိဖိလၢန့ၣ်ပျၢ်ယာ်ဒီးဖၣ်အုၣ်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤတဖၣ်အတၢ်အိၣ်သး (လၢမ့ၢ် ၂၀၀၉န့ၣ်)
- တၢ်ယုဆူၣ်ယုစးဒီးတၢ်မၤပံးလၢဒ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်မၤဝဲဖဲဖၣ်အုၣ်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤ (လၢမးရူး ၂၀၀၉န့ၣ်)
- ဒ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်ဒီးခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်လံာ်အုၣ်အတၢ်သဘၣ်သ ဘၣ် ဝဲဒ် ပျၢ် ယာ်ဒီး ဖၣ် အုၣ် ကီၢ် ရၢၣ်ပူၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ် အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်(လၢဖၢၤတြီယာ်အါရံၤ ၂၀၀၉န့ၣ်)
- ဒ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်ထၢဆူၣ်သးလၢဖၣ်အုၣ်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤ (လၢစးပထုဘၢၣ် ၂၀၀၈န့ၣ်)
- တၢ်ယုဆူၣ်ဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်ဘျုးလၢတနံၤဒီးတနံၤဒီး တၢ်အိၣ်မူလၢတၢ်နအဖဒီးဒ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်သးအတၢ်ပၤအဖိလၢ လၢဖၣ် အုၣ်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤ (လၢစးပထုဘၢၣ် ၂၀၀၈န့ၣ်)

Karen Districts

©Karen Human Rights Group (KHRG), 2005

Scale: 1 cm to 22 km
1 in. to 35 miles